

Eindrapport Onderzoek AFC gelden

Inleiding

In de collegevergadering van 20 april 2021 heeft de burgemeester, met instemming van het college, de concerncontroller opdracht gegeven om een onderzoek in te stellen naar de AFC gelden. Het gaat hier om een ambtelijk onderzoek.

In de aanloop naar de Perspectiefnota 2022 is gebleken dat de situatie voor het college nog niet helder was. Dit terwijl er vanuit de organisatie voorstellen worden gedaan waarmee substantiële bedragen gemoeid zijn. Ook vanuit de raad zijn verschillende vragen gesteld naar de gelden voor het AFC. Reden temeer om pas op de plaats te maken en onderzoek te doen naar de feitelijke situatie. Voor de uitvoering is een compacte set onderzoeksvragen opgesteld. Het onderzoek is inmiddels uitgevoerd. Hierbij treft u het eindrapport aan.

Het rapport gaat na deze paragraaf verder in op een korte beschrijving van de context, de beantwoording van de onderzoeksvragen en de conclusies, voorzien van een aantal aanbevelingen.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van deskresearch en interviews in de ambtelijke organisatie. Van alle kanten is direct medewerking verleend aan het onderzoek. De interviews waren goed, in een open sfeer. Er zijn veel gegevens gedeeld, waarvoor dank aan alle betrokkenen. Er liggen – over een historie van meer dan 10 jaar - keurige registraties die het uitvoeren van het onderzoek hebben vergemakkelijkt.

Korte beschrijving van de casus AFCNP

Na een intensief proces, aanvankelijk geïnitieerd door de toenmalige Suikerunie, besluit de gemeenteraad van Steenbergen in 2009 een overeenkomst aan te gaan met de Provincie om de ontwikkeling van het AFC mogelijk te maken. Waarbij de Suikerunie en de TOM als ontwikkelaar de realisatie ter hand nemen. Hoogwaardige agro-industrie, gericht op innovatie en symbiose, waren de sleutelwoorden. Voorzien was de ontwikkeling van een glastuinbouwgebied en een bedrijventerrein. De ontwikkeling paste in de gemeentelijke koers (coalitieakkoord, grondbeleid), waarbij compensatie zou worden geboden voor de (negatieve) consequenties. Zowel financieel als niet financieel. Niet financieel onder andere het mogen bouwen van extra woningen, het regionaal oppakken van huisvesting EU werknemers en hulp van de Provincie bij het tegengaan van vrachtverkeerproblematiek Dinteloord (cofinanciering), garanties voor het beperken van lichtemissie en aandacht voor duurzaamheid. Financieel werd compensatie geboden in de vorm van een drietal bijdragen:

1. Bijdrage in het natuurfonds.
2. Bijdrage in het fonds bovenwijkse voorzieningen¹.
3. Bijdrage voor ambtelijke kosten.

Tegenover deze compensatie stonden verplichtingen voor de gemeente Steenbergen, met name op het gebied van landschapsontwikkeling. Deze verplichtingen worden betrokken in het onderzoek. Uiteindelijk is op 30 juni 2010 de overeenkomst ondertekend door de Provincie en de gemeente Steenbergen.

In de eerste jaren na ondertekening kwam de ontwikkeling maar moeilijk op gang. Oorzaak lag bij de nasleep van de financiële en economische crisis. Pas vanaf 2017/2018 begon de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied goed te lopen. Dit gebied is nu vol. De ontwikkeling van het bedrijventerrein blijft achter bij de verwachting. Om invulling te geven aan de verplichting op het gebied van landschapsontwikkeling participeert Steenbergen samen met de Provincie, buurgemeenten (Halderberge en Moerdijk) en Waterschap in het project Landschapsvisie AFC. De plannen hiervoor worden besproken in het Koepeloverleg.

De ontwikkeling heeft de gemeentelijke reserve inmiddels gevuld. De vraag is echter welk bedrag in werkelijkheid beschikbaar is in de reserve. Hier bestaat bij het college onduidelijkheid over. Ook de raad heeft inmiddels verschillende vragen gesteld. Met het onderzoek wordt getracht de onduidelijkheid weg te nemen.

¹ Onder bovenwijkse voorzieningen wordt verstaan: een algemene voorziening, die van nut is voor het exploitatiegebied en voor één of meer andere gebieden. Een voorbeeld van een bovenwijkse voorziening is een ontsluitingsweg die een functie heeft voor meerdere wijken.

Beantwoording van de onderzoeksvragen

Hieronder wordt ingegaan op de beantwoording van de onderzoeksvragen. Het gaat hier om de feiten en bevindingen. Dit onderdeel vormt de basis voor de conclusies en aanbevelingen.

Onderzoeksvraag 1

Welke (financiële) afspraken zijn exact gemaakt in de bestuursovereenkomst van 2009 met de Provincie?

Om goed inzichtelijk te maken wat de financiële afspraken zijn in de bestuursovereenkomst is het belangrijk te weten wat er ontwikkeld zou gaan worden. Het gaat daarbij om drie gebieden:

- Terrein Suikerunie t.b.v. nieuwe agro-industriële bedrijvigheid voor 50-60 ha uitgeefbaar.
- Terrein daarbuiten voor agro-industriële bedrijvigheid van 45-50 ha uitgeefbaar
- Glastuinbouwgebied van ongeveer 210 ha uitgeefbaar

Daarbij zijn de volgende financiële afspraken gemaakt:

- Provincie geeft een bijdrage in het natuurfonds gemeente Steenbergen van € 2,64 per m² uitgeefbare grond. Naar rato van gronduitgifte. Dit geldt voor het *gehele plangebied* van het AFC, met uitzondering van het deel wat in eigendom is van de Suikerunie.
- Provincie geeft een bijdrage in het fonds bovenwijkse voorzieningen van € 3,17 per m² uitgeefbare grond. Naar rato van gronduitgifte. Dit geldt uitsluitend voor het aan te leggen *bedrijventerrein*.

Naast deze afspraken die specifiek betrekking hebben op de bijdragen per verkochte m², zijn er nog twee afspraken gemaakt:

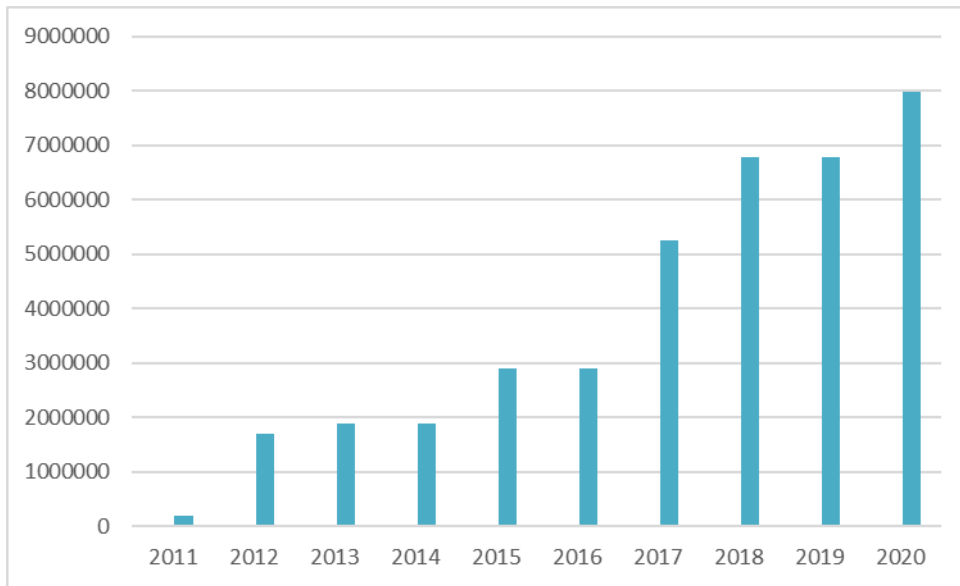
- De door Steenbergen betaalde Regiobijdrage A4 van 3 miljoen wordt door de Provincie doorgesluisd naar het Ministerie. Deze bijdrage wordt gezien als een bijdrage van de Provincie in het gemeentelijk fonds bovenwijkse voorzieningen. Dit is een vestzak-broekzak afspraak en heeft geen financiële transactie tot gevolg tussen gemeente en Provincie.
- De gemeente Steenbergen krijgt een bijdrage voor de inzet van ambtelijke uren van eenmalig € 400.000. Deze is voldaan door de Provincie.

Eerder heeft de gemeente Steenbergen een bedrag betaald van € 5.000.000 aan het aquaduct A4. Dit bedrag is, verspreid over de jaren 2010, 2011 en 2012 betaald vanuit de Algemene Reserve. Op deze afspraak en de wijze waarop dit bedrag is afgewikkeld wordt verderop in dit rapport nog teruggekomen.

Onderzoeksvraag 2

Welke bedragen zijn in de loop der tijd (gespecificeerd naar jaar) ontvangen van de Provincie?

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de bedragen die in de loop der jaren zijn *opgelegd en ontvangen*. Voor de bijdragen aan het *natuurfonds* komt dit neer op een bedrag van € 7.369.787. Dat vertegenwoordigt 279 ha. Voor de bijdragen aan het fonds *bovenwijkse voorzieningen* komt dit neer € 609.404. Dit vertegenwoordigt 19 ha. In totaal is een bedrag ontvangen van € 7.979.191. Opvallend is dat de verkopen pas echt zijn gaan lopen vanaf 2017. Dat heeft te maken met de effecten van de economische crisis rondom 2010. Onderstaande grafiek laat dit zien. Het geeft weer wat de cumulatieve ontvangsten zijn geweest.



Onderzoeksvraag 3

Welke bedragen worden verwacht voor de komende jaren en waarop is deze verwachting gebaseerd?

Met het realiseren van 279 ha is het glastuinbouwgebied helemaal vol. Hiervoor worden geen inkomsten meer verwacht. Voor het bedrijventerrein ligt dit anders. Er is op dit moment ongeveer 19 ha gerealiseerd. De verwachting is dat er nog ongeveer 30 ha kan worden gerealiseerd. Dat komt neer op een totaalbedrag van € 1.743.000. Voor het natuurfonds levert dat, bij volledige realisatie, een bijdrage op van € 792.000 en voor het fonds bovenwijkse voorzieningen € 951.000. De verkoop van het bedrijventerrein loopt niet vlot. De projectleider gaat er van uit dat het nog ongeveer 8 jaar duurt voordat het bedrijventerrein vol is. Dat is echter een inschatting met een groot glazen bol gehalte.

Onderzoeksvraag 4

Welke verplichtingen heeft de gemeente Steenberg en jegens de Provincie waaraan financiële gevolgen zijn gekoppeld.

De beantwoording van deze vraag gaat over de verplichtingen die vastliggen in de Bestuursovereenkomst. Ingegaan wordt op de verplichtingen die verband houden met de bijdrage aan het natuurfonds en het fonds bovenwijkse voorzieningen.

Ten aanzien van de bijdrage aan het natuurfonds is een belangrijke bepaling opgenomen in de bestuursovereenkomst. Het letterlijke citaat:

"Gemeente bevordert dat medewerking wordt verleend aan landschappelijke inpassing en de ontwikkeling van landschap en natuur in het bedoelde zoekgebied. Ter uitvoering daarvan is de gemeenteraad voornemens om het bedrag dat resteert na de gemeentelijke bijdrage van 5 miljoen aan het aquaduct voor de A4, een nader te bepalen substantieel gedeelte van de ontvangsten voor het natuurfonds als bedoeld in artikel 13 te doen besteden aan landschapsontwikkeling, in het kader van de uitvoering visie van de visie "West Brabant Rivierenland, Toekomstvisie Plus Mark en Vliet", in 2005 opgesteld door het Hoogheemraadschap West-Brabant.

De bijdrage van € 5.000.000 aan het aquaduct dient, op basis van deze bepaling, betaald te worden vanuit de provinciale bijdrage aan het natuurfonds. Dat wordt benadrukt in het raadsvoorstel van 24 september 2009, onderdeel Middelen²

Ten aanzien van de bijdrage aan het fonds bovenwijkse voorzieningen zijn geen specifieke verplichtingen opgenomen voor de gemeente Steenberg.

Onderzoeksvraag 5

Zijn er in de loop van de tijd aanvullende afspraken gemaakt over de onderwerpen die in de bestuursovereenkomst zijn opgenomen?

Op 30 januari 2019 heeft een bestuurlijk overleg met de gedeputeerde plaatsgevonden. Het bestuurlijk overleg had tot doel te komen tot heldere en concrete afspraken waaraan de afdrachten natuurfonds en bovenwijkse voorzieningen worden besteed. Concreet gaat het om twee afspraken:

- Vanuit het natuurfonds wordt de EVZ Molenkreek gerealiseerd, waarbij de gedeputeerde voorstelt om te verkennen of hiervoor subsidie vanuit de Provincie kan worden verleend (75%).
- Wat betreft de afdrachten voor bovenwijkse voorzieningen wordt gewezen op de noodzaak van het aanpassen van de Noordzeedijk en Kreekweg. Na discussie over de vraag wie verantwoordelijk is, geeft de gemeente aan het standpunt van de Provincie (wij zijn niet verantwoordelijk) te accepteren en geen andere mogelijkheid te zien dan de renovatie van beide wegen op zich te nemen. De wethouder zal de raad voorstellen om hiervoor de afdrachten bovenwijkse voorzieningen te benutten. Aangegeven wordt dat er dan niet veel zal overblijven van deze middelen.

NB. Er is in het overleg geen bedrag genoemd; civieltechnische berekeningen wijzen uit dat de renovatie ongeveer € 1.500.000 zal kosten. Bij de voorbereiding van de Perspectiefnota 2021 is hiervoor ambtelijk al een voorstel gedaan, echter dat is uiteindelijk niet opgenomen. In aanloop naar de Perspectiefnota 2022 is door de ambtelijke organisatie dit voorstel wederom ingebracht.

In navolging van het bestuurlijk overleg is de raad met raadsmededeling van 16 april 2019 geïnformeerd over de AFC gelden. Het college geeft in deze raadsmededeling aan de gelden van het natuurfonds, na aftrek van de kosten van het aquaduct, *in hoofdzaak* te willen besteden in de omgeving van het AFC. Verder geeft het college in de raadsmededeling aan de gelden van het fonds bovenwijkse voorzieningen (via tussenkomst de raad) aan te wenden voor de reconstructie van de Kreekweg en Noordzeedijk voor een bedrag van € 1.500.000.

In het Koepeloverleg, het platform waarin de nieuwe landschapsvisie AFC wordt besproken, is op 12 oktober 2020 aangegeven: *dat de gemeente Steenberg in beginse! € 2.000.000 wil inbrengen voor de realisatie van de plannen uit het Natuurfonds.*

Onderzoeksvraag 6

Welke uitgaven zijn tot op heden gedaan vanuit de AFC gelden en welke besluitvorming ligt hieraan ten grondslag?

Ten laste van het natuurfonds zijn, gebaseerd op de jaarrekeningen vanaf 2010, de volgende uitgaven gedaan:

- Een bijdrage aan het A4 aquaduct voor een bedrag van € 1.856.430.

² In het raadsvoorstel wordt gerefereerd naar een besluit van de raad van 16 april 2009 om de bijdrage van € 5.000.000 aan Rijkswaterstaat door te betalen voor de aanleg van het aquaduct A4. Dit besluit bevat expliciet het beslispunt om de kosten van het aquaduct ten laste te brengen van de bijdragen natuurfonds.

- Een bijdrage voor de vorming van een dekkingsreserve voor de kapitaallasten ten behoeve van de aanleg van EVZ's voor een bedrag van € 700.000³ (besluit raad 6 juli 2017).

Voor de bijdragen bovenwijkse voorzieningen zijn tot op heden geen uitgaven gedaan.

Wat opvalt is dat de bijdrage aan het aquaduct niet voor het volledige bedrag van € 5.000.000 ten laste is gebracht van het natuurfonds. Het resterende bedrag van € 3.143.569 is vooruitbetaald vanuit de algemene reserve, maar later niet meer verrekend met de reserve AFCNP. Dat heeft te maken met het feit dat de opbrengsten in de beginjaren (tot aan 2017/2018) sterk achterbleven bij de verwachtingen. Er was geen of weinig ruimte in de reserve AFCNP voor verrekening. Op het moment dat de opbrengsten goed op gang kwamen, is de verrekening niet alsnog opgepakt. Het raadsbesluit van 16 april 2009 was op dit punt helder. De kosten van het aquaduct moeten volledig ten laste komen van de bijdragen natuurfonds. De accountantsverslagen over 2010-2019 zijn beoordeeld. Hierover zijn overigens nooit opmerkingen gemaakt door de accountants die de jaarrekeningcontrole in die jaren hebben verricht.

Onderzoeksvraag 7

Wat is de financiële ruimte die beschikbaar is in de reserve economische ontwikkeling⁴?

Voor het bepalen van de werkelijke financiële ruimte die daadwerkelijk beschikbaar is in de reserve economische ontwikkeling wordt als uitgangspunt gehanteerd de situatie van 31-12-2020. Dit berekende saldo is dus het saldo wat het moet zijn.

In rekening gebracht bij de Provincie		€	7.979.191
Bijdrage Aquaduct A4 (besluit 16.4.2009)	€	5.000.000	
Bijdrage EVZ (besluit 6.7.2017)	€	700.000	
Bestedingen ten laste van reserve		€	5.700.000
Restant 31.12.2020		€	2.279.191
Waarvan gedeelte natuur		€	1.669.787
Waarvan gedeelte bovenwijkse		€	609.404

Dit saldo wijkt af van het saldo in de jaarstukken 2020 (afgerond € 4.623.000), omdat er administratief nog geen volledige verrekening heeft plaatsgevonden met de Algemene Reserve van de kosten voor het Aquaduct (€ 3.143.569 gaat er af) en omdat een deel van de ontvangsten 2020 nog via resultaatbestemming moet plaatsvinden. Boekhoudkundig komt de afwikkeling in 2021 (€ 799.000 komt er bij).

Resumerend is er, na volledige verrekening van de kosten van het aquaduct en vooruitlopend op de resultaatbestemming 2020, een bedrag beschikbaar in de reserve van € 2.279.191 voor zowel het natuurfonds deel als het bovenwijkse deel.

Dat is een belangrijk gegeven voor de voorstellen die worden gedaan voor de perspectiefnota 2022. In deze voorstellen wordt een beschikbaar saldo genoemd van € 3.200.000⁵ voor het deel natuur en € 1.500.000 (Kreekweg en Noordzeedijk) voor het deel bovenwijkse voorzieningen. In deze berekeningen wordt echter rekening gehouden met nog te ontvangen toekomstige bijdragen (zie

³ Voor de EVZ's is voor de jaren 2017, 2018 en 2019 een investering opgenomen van in totaal € 2.800.000 minus de 75% subsidie van € 2.100.000 = netto € 700.000. Op 31-12-2020 was hiervan € 15.464 besteed.

⁴ De benaming van de reserve is bij de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen gewijzigd van reserve AFCNP gewijzigd in reserve economische ontwikkeling. Hierop wordt teruggekomen bij onderzoeksvraag 8.

⁵ Indien het bedrag van € 3.200.000 wordt gecorrigeerd met de nog niet ontvangen toekomstige bijdragen (€ 792.000) en de reeds verwerkte onttrekking voor de EVZ's (€ 700.000) dan resteert een bedrag van € 1.708.000. Dat komt nog niet exact overeen met het bedrag van € 1.669.787. Dat komt omdat het bedrag van € 3.200.000 ruim naar boven is afgerond.

onderzoeksvraag 3), die worden aangemerkt als onzeker. Ook is geen rekening gehouden met de onttrekking van € 700.000 voor de EVZ's.

Overigens zijn deze ambtelijke voorstellen t.a.v. het natuurfonds ook in 2020 ingebracht voor de Perspectiefnota 2021. Ook deze zijn uiteindelijk niet opgenomen.

Via raadsmededeling (april 2019) en beantwoording van raadsvragen van de PvdA en D66 (in 2021) is de raad geïnformeerd over de AFC gelden. In de meest recente beantwoording – de raadsvraag van D66 in het kader van de Steenbergseweg⁶ en de raadsvraag van de PvdA in het kader van het Levensbos⁷ – wordt ook het bedrag van € 3.200.000 genoemd. Bij deze beantwoording is aangegeven dat, van dit totaalbedrag van € 3.200.000, een bedrag van € 2.000.000 beschikbaar is voor doeleinden nabij Nieuw Prinsenland en een bedrag van € 1.200.000 (het restant) voor andere natuurdoeleinden in Steenbergen.

Onderzoeksvraag 8

Welke kaders heeft de raad gesteld bij het instellen van de reserve economische ontwikkeling (bestedingsdoelen, toegestane onttrekkingen e.d.)?

De reserve Economische Ontwikkeling is ontstaan bij de laatste actualisatie van de nota Reserves en Voorzieningen, vastgesteld in de raad op 9 november 2017. Oorspronkelijk was dit de reserve AFCNB Natuur / Bovenwijks. Het gaat hier om een naamswijziging. Het bedrag in de reserve is in tact gebleven, evenals de splitsing in een deel natuurfonds en bovenwijkse voorzieningen. De argumentatie van de naamswijziging was gelegen in de bestuurlijke wens om de AFC gelden breder in te zetten, gericht op innovatie. In de Perspectiefnota 2017 is hiervoor de basis gelegd. De volgende tekst is hierin opgenomen:

De bestemmingsreserve, die ontstaan is uit de bovenwijkse bijdrage van het AFC Nieuw Prinsenland, is bestemd voor investeringen in het plan gebied van het AFC Nieuw Prinsenland te Dinteloord, specifiek de locatie Bedrijventerrein. Met deze reserve willen wij ondersteuning geven aan de voorzieningen en ontwikkeling van het terrein ten behoeve van (innovatieve) bedrijfsvestigingen die nu nog niet vast staan. Deze inzet is in lijn met de gesprekken die gevoerd zijn met de Provincie Noord-Brabant en Suikerunie bij de komst van het Cosun Innovatie Centrum. Gedacht wordt aan voorzieningen en infrastructuur ten behoeve van de duurzame vestiging van bedrijven, waaronder wegen en andere infrastructuur, netwerken voor energie, of bijvoorbeeld een bedrijfsverzamellocatie voor kleinere innovatie bedrijven.

In de eerdergenoemde actualisatie van de nota reserves en voorzieningen is de volledige reserve, dus zowel het natuurfonds als fonds bovenwijkse voorzieningen, omgevormd tot een reserve Economische Ontwikkeling. Dit is niet in lijn met de tekst in de Perspectiefnota 2017. De reserve Economische Ontwikkeling had gevoed moeten worden met het fonds bovenwijkse voorzieningen. Het natuurfonds had in tact moeten blijven. Met als bestedingsdoel de verplichting in het kader van Landschapontwikkeling uit de bestuursovereenkomst.

In de nota reserves en voorzieningen is aangegeven samen met de raad te komen tot kaders voor het doen van uitgaven vanuit deze reserve. Deze voorgenomen actie ligt concreet vast in de Programmabegroting 2018. De kaderstelling heeft tot op heden niet plaatsgevonden.

In de concept jaarstukken van 2020 is onderstaand overzicht opgenomen. Daaruit blijkt dat de naamgeving van de deelreserves correct is weergegeven. Los van het saldo is er nog steeds een deelreserve Natuur en een deelreserve bovenwijks. Echter, deze maken sinds de actualisatie van de

⁶ Zie de raadsstukken van de vergadering van 24 maart 2021

⁷ Zie de raadsstukken van de vergadering van 22 april 2021

nota reserves en voorzieningen beide deel uit van de reserve Economische Ontwikkeling. Dat is niet in lijn met eerdere besluitvorming.

Reserve Economische ontwikkeling	Saldo 01-01-2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2020
Res.ruimtelijke ontwikkeling AFCNP/natuur	3.183	846	-	4.029
Res.ruimtelijke ontwikkeling AFCNP/bovenwijken	594	-	-	594
Totaal	3.777	846	-	4.623

Conclusies

Uit het onderzoek kunnen onderstaande conclusies worden getrokken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de conclusies die direct zijn te relateren aan de onderzoeksvragen en een algemene conclusie.

Conclusies te relateren aan de onderzoeksvragen

1. Het raadsbesluit van 16 april 2009, waarbij expliciet is besloten de kosten voor het aquaduct ten laste te brengen van de Provinciale bijdragen natuurfonds, is slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Van de € 5.000.000 moet nog een bedrag van € 3.143.569 worden verrekend ten gunste van de Algemene Reserve.
2. Het **werkelijk** beschikbare saldo voor natuurfonds én bovenwijkse voorzieningen bedraagt per 31 december 2020 € 2.279.191.
3. Dit bedrag van € 2.279.191 is lager dan de bedragen die zijn genoemd in eerdere informatie naar de raad. De bedragen die in de richting van de raad zijn gecommuniceerd, zijn echter gebaseerd op de **geraamde** bedragen, dus inclusief de nog te ontvangen bijdragen. Deze bijdragen, die op basis van een inschatting zijn uitgesmeerd over de komende 8 jaar, zijn echter onzeker. Daarnaast is in de bedragen die worden genoemd in de raadsinformatie nog geen rekening gehouden met het besluit van de raad om € 700.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van EVZ's.
4. Op basis van de bestuursovereenkomst van 30 juni 2010, de aanvullende afspraken in het bestuurlijk overleg met de gedeputeerde van 30 januari 2019 en het besprekingsverslag van het Koepeloverleg AFCNP ligt er een tweetal toezeggingen die kunnen worden aangemerkt als verplichtingen:
 - a. De natuurgelden in hoofdzaak in te zetten voor landschapontwikkeling rondom het AFC en hiervoor in beginsel € 2.000.000 te willen inbrengen.
 - b. Verantwoordelijkheid te nemen voor de reconstructie van de Kreekweg en de Noordzeedijk.
5. Bij de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen is – ten onrechte - het volledig saldo van de reserve AFC (bovenwijkse voorzieningen én natuurfonds) overgeheveld naar de reserve economische ontwikkeling.

Algemene conclusie

Kijkend naar de beantwoording van de onderzoeksvragen kan worden geconcludeerd dat er in financieel opzicht geen ongelukken zijn gebeurd. De bijdragen die binnen hadden moeten komen, zijn ook binnengekomen. Na elke transactie zijn de bedragen conform afspraken in rekening gebracht bij de Provincie. De opbrengstenkant is daarmee volledig verantwoord. Wat betreft de uitgaven zijn alle transacties te onderbouwen met besluitvorming. Het deel wat verrekend is voor het aquaduct is dan wel niet volledig, het steunt wel op een raadsbesluit. Dat geldt ook voor de onttrekking voor de EVZ's. Verder zijn er nog geen uitgaven gedaan.

Tegelijkertijd is in het onderzoek duidelijk geworden dat er verschillende beelden en interpretaties bestaan over de vraag wat er nu echt beschikbaar is in de reserve. Zo geeft de administratie in

Key2Finance een beeld en zo geeft de informatie die naar de raad is gestuurd een beeld. De beelden zijn tot op heden niet bij elkaar gebracht. Dat is een leerpunt voor de organisatie.

Duidelijk is geworden dat beide beelden niet het antwoord geven op de vraag wat er per 31 december 2020 **daadwerkelijk** beschikbaar is. Het bedrag volgens de administratie is te hoog omdat er geen volledige verrekening heeft plaatsgevonden van de kosten van het aquaduct. Het bedrag wat gecommuniceerd is richting de raad is ook te hoog. Het bevat ook toekomstige ontvangsten, die op dit moment nog niet gerealiseerd en daarmee niet zeker zijn en er is geen rekening gehouden met de onttrekking voor de EVZ's.

Voorop staat dat de deze constatering zijn recht te trekken. Daar zijn, onder andere, ook de onderstaande aanbevelingen op gericht.

Aanbevelingen

- A. Geef alsnog uitvoering aan het raadsbesluit van 16 april 2009 en ga over tot verrekening van een bedrag van € 3.143.569 ten gunste van de Algemene Reserve. Stem daarbij de wijze van verrekening en eventuele consequenties voor de jaarstukken 2020 af met de accountant.
- B. Aanbevolen wordt de ambtelijke voorstellen die nu zijn gedaan voor de perspectiefnota 2022, onderdeel natuurfonds, opnieuw tegen het licht te houden. Met inachtneming van het bedrag wat werkelijk beschikbaar is. De prioriteit zou daarbij moeten liggen op de landschapsvisie AFC (waarmee invulling wordt gegeven aan de verplichtingen in de bestuursovereenkomst en de toezegging in het Koepeloverleg en behoefte van de landschapsvisie AFC) en de realisatie van de EVZ's (waarvoor de raad immers al in 2017 middelen beschikbaar heeft gesteld).
- C. Aanbevolen wordt ook het ambtelijke voorstel wat is gedaan voor de perspectiefnota 2022 voor de renovatie van de Kreekweg en Noordzeedijk, te heroverwegen. Het op dit moment beschikbare bedrag voor bovenwijkse voorzieningen is immers ontoereikend. Geadviseerd wordt bij deze heroverweging de toezegging te betrekken die is gedaan in de richting van de gedeputeerde in het bestuurlijk overleg van 30 januari 2019 (om als gemeente de verantwoordelijkheid te dragen voor de reconstructie van beide wegen). Wellicht is het noodzakelijk te komen tot een ander wijze van financiële dekking.
- D. Breng de consequenties van de aanbevelingen onder A, B en C voor de huidige reserve Economische Ontwikkeling goed in beeld en pas deze aan op de feitelijke situatie. Verwerk deze consequenties ofwel in de jaarstukken 2020 of betrek deze bij de eerstvolgende actualisatie van de nota reserves en voorzieningen, gepland voor dit najaar.

Mei 2021

Coen Nuijten, concerncontroller.

Overzicht geïnterviewde personen

- , financieel medewerker
- , projectleider AFCNP

Overzicht geraadpleegde documenten

- Bestuursovereenkomst Provincie Noord-Brabant en Gemeente Steenbergen d.d. 30 juni 2010, evenals daarbij behorende raadsvoorstellen en raadsbesluiten
- Raadsbesluit 16 april 2009 (dekking kosten aquaduct A4) (bijlage 2)
- Jaarstukken 2010 – 2019 Gemeente Steenbergen
- Accountantsverslagen van de jaren 2010-2019
- Concept jaarstukken 2020 Gemeente Steenbergen
- Nota reserves en voorzieningen 2017, inclusief bijbehorend raadsvoorstel
- Perspectiefnota 2017, ter onderbouwing van de nieuw te vormen reserve Economische Ontwikkeling
- Gespreksverslag met gedeputeerde van Merrienboer d.d. 30 januari 2019.
- Raadsmededeling besteding bijdragen AFC Nieuw Prinsenland d.d. 16 april 2019)
- Verslag Koepeloverleg, het platform waarin de nieuwe landschapsvisie AFC wordt besproken, d.d. 12 oktober 2020.

Bijlage 1

Declaraties aan de hand van verkopen vanaf 2011, ontleend aan de registratie van de projectleider.

Jaar	Natuurfonds	Bovenwijks	Totaal
2011	€ 193.670	€ -	€ 193.670
2012	€ 1.507.126	€ -	€ 1.507.126
2013	€ 88.433	€ 106.187	€ 194.620
2014	€ -	€ -	€ -
2015	€ 811.944	€ 192.031	€ 1.003.975
2016	€ -	€ -	€ -
2017	€ 2.196.715	€ 156.725	€ 2.353.440
2018	€ 1.388.434	€ 139.071	€ 1.527.505
2019	€ -	€ -	€ -
2020	€ 1.183.464	€ 15.390	€ 1.198.855
Totaal	€ 7.369.787	€ 609.404	€ 7.979.191
Ha	279	19	n.v.t.

NB: de betreffende jaren zijn de jaren waarin de transacties hebben plaatsgevonden. De datum van declaratie en ontvangst ligt dus later. Als voorbeeld: de bijdragen over 2017 zijn grotendeels in 2018 verantwoord en ontvangen.

Om aansluiting te houden met de administratie is de volgende berekening gemaakt:

Totaal		€ 7.369.787,00	€ 609.408,97	€ 7.979.195,97
Uitgaven	Aqueduct	€ 1.856.430,64		€ 1.856.430,64
	EVZ	€ 700.000,00		€ 700.000,00
Saldo		€ 4.813.356,36	€ 609.408,97	€ 5.422.765,33
Jaarstukken 2020 concept				€ 4.623.000,00
Vershil, via resultaatbestemming in 2021 te boeken				€ 799.765,33

Het verschil van € 799.765 is het bedrag wat in 2020 is ontvangen na het opstellen van de Tussenrapportage. Gezien de BBV voorschriften moet dit de storting van bedrag in de reserve eerst worden geaccordeerd door de raad. Dat vindt plaats door middel van de resultaatbestemming 2020.



gemeente Steenbergen

De Heen, Dinteloord, Kruisland, Nieuw-Vossemeer, Steenbergen, Welberg

De raad der gemeente Steenbergen;

in behandeling genomen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 7 april 2009

besluit:

1. In te stemmen met het verschuiven van de in de samenwerkingsovereenkomst regiobijdrage A4 Zuid opgenomen termijn van 1-1-2010 naar 1-1-2012
2. Het besluit van 27 november 2007 voor het betalen van € 5.000.000,- ten behoeve van het betalen van een aquaduct te bevestigen.
3. De Waterwijk niet langer te zien als financieringsbron voor de gemeentelijke bijdrage ten behoeve van het aquaduct.
4. De Bestuursovereenkomst AFC te zien als financieringsbron voor de gemeentelijke bijdrage ten behoeve van het aquaduct.
5. Indien de Bestuursovereenkomst AFC niet tot stand komt de bijdrage te dekken uit de eerder risicoreserve.
6. De reeds gemaakte kosten ten behoeve van de ontwikkeling van de Waterwijk van € 168.000,- af te boeken en op te nemen in de jaarrekening 2008
7. In te stemmen met de ondertekening door het college van het erratum bij de Samenwerkingsovereenkomst regiobijdrage A4 Zuid.
8. In te stemmen met de ondertekening door het college van de overeenkomst tussen de Staat en de Gemeente Steenbergen betreffende het maken van aanvullende afspraken ten behoeve van de aanleg van de Rijksweg A4, Dinteloord-Bergen op Zoom

Steenbergen, 16 april 2009
De raad voornoemd,
de griffier,

C. Franssen

de voorzitter,

J.J. Hoogendoorn



BM1901451

RAADSMEEDEDELING

Onderwerp
besteding bijdragen AFC Nieuw Prinsenland

Steenbergen, 16 april 2019

Aan de Raad,

Bij de ontwikkeling van AFC Nieuw Prinsenland is een bestuursovereenkomst met de provincie Noord-Brabant van toepassing. Tijdens de economische crisis zijn de betalingen tijdelijk gestaakt en is er gesproken over afzien van de betalingen dan wel het herinvesteren in het gebied. Een ander punt dat speelt is dat de provincie zich niet verplicht acht om de kosten van aanpassing van de bestaande wegen in het gebied (Kreekweg en Noordzeedijk) op zich te nemen.

De financiële stand van zaken van de bijdragen is:

<u>Ontvangen tot nu</u>		
Bijdrage natuurfonds	€ 5.478.879	
Bijdrage fonds bovenwijks		€ 454.942
Totaal		€ 5.900.000
<u>Nog te ontvangen (circa)</u>		
Waarvan bijdrage natuurfonds	€ 2.772.000	
Waarvan bijdrage fonds bovenwijks		€ 1.268.000
Totaal (circa)		€ 4.000.000
<u>Totaal aan bijdragen (circa)</u>		
Bijdrage natuurfonds	€ 8.200.000	
Bijdrage fonds bovenwijks		€ 1.700.000
Totaal aan bijdragen (circa)		€ 9.900.000

Tijdens bestuurlijk overleg met de provincie, de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij, de SuikerUnie en onze gemeente is besloten om deze kwesties af te ronden. Daarbij is aangegeven dat de gemeente de gelden uit het **natuurfonds** (na aftrek van de 5 miljoen die voor het aquaduct is besteed) in hoofdzaak in de omgeving van het AFC wil besteden. De aanleg van de EVZ Molenkreek zal hiervoor naar voren gehaald worden. De provincie heeft toegezegd hierin te gaan faciliteren in personele inzet qua proces en ontwerp maar ook in zo efficiënt mogelijke benutting van subsidies. Dit geldt ook voor de realisatie van een uitzichtpunt in het gebied, waarvoor de provincie de inzet van een landschapsarchitect aanbiedt. Beide ontwerpgegevens zullen in samenspraak met de omgeving uitgewerkt worden. De besteding van deze middelen past binnen de bestemming van de reserve waarin de middelen gestort zijn.


Wat de **bovenwijkse bijdragen** betreft, is afgesproken dat de gemeente deze bedragen in eerste instantie aanwendt voor de kosten van herinrichting van de Noordzeedijk en Kreekweg. De kosten hiervan zijn grofweg op circa € 1.5 mln geraamd. We hebben bij dit onderdeel uiteraard het voorbehoud gemaakt dat u als gemeenteraad het budgetrecht heeft. We willen dit bedrag in de perspectiefnota opnemen en daarover een besluit nemen zodat we in 2019 de voorbereidingen kunnen treffen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenberg, de secretaris,

de burgemeester,



M.J.P. de Jongh, RA



R.P. van der Belt, MBA